

(belangentheorie) van doorslaggevende betekenis is geweest voor de vorming van de openbare mening over belastingvraagstukken. Deze theorie maakte de weg vrij voor het politieke individualisme waarvoor in het absolute denken geen plaats was.

2.2.4 De Fähigkeitslehre

De zich ontwikkelende gedachtengang over rechtvaardigheid bij belastingen leidt tot het ideaal van een directe belastingheffing. Een ideaal dat in de 18e en de 19e eeuw bijna onbeperkt opgeld doet.¹³¹ Het verving het hiervoor aangegeven objectieve belangen-criterium door het reeds door Bodin (16e eeuw) aangegeven subjectieve draagkracht-criterium.^{132 133} Mann spreekt over de zogenaamde "Fähigkeitslehre".¹³⁴ In deze leer komt het uitgangspunt tot uitdrukking, dat de sterkste schouders de zwaarste lasten zouden moeten dragen. Met name het inkomen en het vermogen van burgers zouden als maatstaf voor de belastingheffing moeten gelden.^{135 136}

De opvatting dat belastingheffing geheven zou moeten worden volgens de "Fähigkeitslehre" werd vooral door ethische en niet zozeer door economische overwegingen ingegeven. Deze opvatting is terug te vinden in de ideeën van allerlei schrijvers. Zo noemt Mann in dit verband Ludwig von Seckendorff (1656). In diens opvattingen komt de vermelde "Fähigkeitslehre" naar voren. Hij schrijft: "jede Bürger sollte im gleichen Verhältnis wie seine Mitbürger und nur nach dem Einkommen, das er bezieht, zu den Lasten des Staates herangezogen werden. Die Obrigkeiten hätten bei der Besteuerung eine rechtmässige billige Proportion damit zu halten/ niemanden desswegen zur Ungebühr von anderen zu beschweren/oder zu befreien/sondern sich damit/als Christliche und milde Regenten/ zu erweisen/ welche ihre Macht nicht zur Untertrückung/ Nachteil und Qual/sondern zu Schutz/Rettung und Erquickung der armen beträgten Untherthanen zu gebrauchen haben. Diese Gleichmässigkeit ist dadurch zu erreichen dass sich die Steuer nach Einkünfte der Bürger richtet: das Hauptfundament in dieser Sachen/ welches die Natur selbst an die hand Gibt ... das derjenige/welcher den Geniess eines oder anderer Einkunft hat/auch die Beschwerden/nach rechter und gleicher Proportion wie andere seine Mit-Untertanen/nach dem ihrigen tragen mögen".¹³⁷

Mann vermeldt in dit verband ook Vauban. Diens "Maximes fondamentales" (1707) heeft ertoe bijgedragen dat de rechtsgedachte kon doordringen in het belastingrecht. Hij benadrukte de verdeling van de belastingdruk.^{138 139}

¹³¹ F.K. Mann[2, blz. 114, 115].

¹³² H.J. Hofstra[9, blz. 90].

¹³³ F.K. Mann[2, blz. 106].

¹³⁴ F.K. Mann[2, blz. 113, 125].

¹³⁵ F.K. Mann[2, blz. 105].

¹³⁶ H.J. Hofstra[9, blz. 89e. v.].

¹³⁷ F.K. Mann[2, blz. 104, 124].

¹³⁸ F.K. Mann[2, blz. 30, 117 e. v.].

¹³⁹ Vergelijk P.J.A. Adriani, J. van Hoorn[1, blz. 200 e. v.].